

5. Селігей П. О. Мовна свідомість : структура, типологія, виховання // НАН України, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. 118 с.

6. Цар, І. М. (2023). Мовна свідомість і мовна поведінка молоді під час російсько-української війни: параметризація і динаміка: Стенограма наукового повідомлення на засіданні Президії НАН України 12 липня 2023 року. Вісник НАН України, (9), 93–96. URL: <https://doi.org/10.15407/visn2023.09.093>

Тиць Єлизавета Андріївна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: *Юлдашева Світлана
Анатоліївна*, професор кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат філологічних
наук, доцент

ОСНОВНІ ОЗНАКИ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ПРАВНИКА

Культура мовлення – це дотримання усталених мовних норм усної й писемної мови, а також свідоме, цілеспрямоване, майстерне використання мовних засобів залежно від мети й обставин спілкування. Отже, культура мовлення – це й культура мислення та культура суспільних і духовних стосунків людини.

Висока культура мовлення означає володіння багатством мови, досягнення такої усної і писемної форми спілкування, яка б найповніше, найточніше передавала зміст думки.

Основою мовленнєвої культури юриста є грамотність, тобто дотримання загальноприйнятих літературних норм у використанні лексичних, фонетичних, морфологічних, синтаксичних і стилістичних засобів мови.

Узагальнення поглядів вітчизняних і зарубіжних учених на сутність понять «культура мови/мовлення» дає підстави зробити висновок, що культура мови – це теоретична лінгвістична дисципліна, яка вивчає нормативність мови, її відповідність суспільним вимогам, рівень лінгвістичної компетенції її носіїв.

Культура мовлення – це досконале володіння мовою, її нормами, уміння правильно, точно, виразно передавати свої думки засобами мови, добираючи останні відповідно до мети й ситуації спілкування.

Щодо культури професійного мовлення, то нам імпонує визначення цього поняття, подане Т. Гроховською: культура

професійного мовлення – це складова професійної культури, інтегративна якість особистості, що проявляється в досконалому в олодінні нормами літературної мови та вміннях їх правильного, точного, виразного, комунікативно доцільного застосування в процесі передавання своєї думки у фаховому писемному та усному спілкуванні, позитивному особистісному ставленні фахівця до мовленнєвої діяльності як складової успішної професійної самореалізації [3, с. 6].

Майже ідентичне визначення пропонує С. Клименко [4, с. 44]. Узагальнення поглядів українських і зарубіжних учених дозволило сформулювати власне визначення поняття «культура мовлення юриста», яке тлумачимо як багаторівневу професійно особистісну якість, що виявляється в досконалому володінні мовою, її нормами, уміннями правильно, точно, виразно передавати свої думки, впливати на почуття й емоції слухачів за допомогою мовних і позамовних засобів, добираючи останні відповідно до мети та ситуації спілкування.

Культуру мовлення характеризують такі ознаки:

1) правильність, тобто відповідність прийнятим орфоепічним, орфографічним, граматичним, лексичним нормам. Еталоном правильності слугують норми, правила вимови, наголошування, словозміни, слововживання, орфографічні правила у писемному мовленні тощо. Завдяки цьому реалізується інформаційно-інформативна функція мовлення, здійснюється цілеспрямований вплив на свідомість людини;

2) різноманітність: володіння мовним багатством економічної і публіцистичної літератури; активне мислення; постійне удосконалення і збагачення мовлення;

3) виразність забезпечується оригінальністю у висловлюванні думок з метою ефективного впливу на партнера по комунікації;

4) ясність, тобто доступність мовлення для розуміння тих, хто слухає, забезпечує адекватне розуміння сказаного, не вимагаючи від співрозмовника особливих зусиль при сприйнятті. Ясності мовлення сприяють чітка дикція, логічне і фонетичне наголошування, правильне інтонування, розмірений та уповільнений темп, спокійний і ввічливий тон;

5) чистота, тобто бездоганність усіх елементів мовлення, уникнення недоречних, невластивих українській мові іншомовних запозичень. Забезпечується вона системою установок, мовною грамотністю;

6) стислість (раціональний вибір мовних засобів для вираження головної думки, тези). Ця ознака формує уміння говорити по суті;

7) доцільність, тобто відповідність мовлення меті, умовам спілкування, стану того, хто висловлюється.

Отже, мовлення має бути не тільки правильним, а й лексично багатим, синтаксично різноманітним. Для цього необхідно дотримуватись норм літературної мови, користуватися словниками, вдумливо читати політичну, юридичну, наукову літературу, звертаючи при цьому увагу на вживання та значення правової термінології, побудову речень. Потрібно активно розвивати своє мовлення: вчитися усно й письмово викладати свої думки, виправляти себе, правильно будувати сказане, шукати найкращі й найдоцільніші варіанти висловлювання.

Список використаної літератури

1. https://studopedia.com.ua/1_60194_kultura-profesiynogo-movlennya-pravnika.html
2. <https://studfile.net/preview/5170282/page:11/>
3. Гороховська Т. В. Формування культури професійного мовлення майбутніх працівників органів внутрішніх справ : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2007. 20 с.
4. Клименко С. І. Формування культури професійного мовлення майбутніх учителів української мови та літератури у процесі фахової підготовки: дис... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2017. 285 с.
5. Культура професійного мовлення юриста : навчальний посібник / І. В. Царьова, І. О. Грицай. К.: «ХайТек Прес», 2017. 140 с.

Федорак Вероніка Петрівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
*Науковий керівник: Короткова Юлія
Михайлівна,* професор кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, доктор педагогічних наук,
професор

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ЗАСІБ СПІЛКУВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Мова – це не просто засіб спілкування, вона є справжньою душею будь-якої культури та нації. Кожен вираз рідною мовою є часовою машиною, яка переносить нас у минуле. Вона містить у собі дух наших предків, їхні ідеї, мрії, почуття тощо. Знання та використання рідної мови дозволяє нам підтримувати зв'язок зі своєю історією.

В історії України мова завжди відігравала особливу роль. На сьогодні мовне питання набуло ще більшої актуальності, оскільки Російське вторгнення поставило остаточну крапку на дискусіях про